

Branschbilaga till Svenskt Näringslivs dokument ”Cirkulär ekonomi för ett konkurrenskraftigt och hållbart näringsliv i Sverige”

TEKO Sveriges textil- & modeföretag

1. Roll i en cirkulär ekonomi

1.1 Roll i värdecykeln

TEKO, Sveriges Textil- och Modeföretag är sprungna ur den svenska textil- och konfektionsindustrin som sedan tekokrisens dagar genomgått en omfattande strukturomvandling. Från att ha varit en industri som sysselsatte många människor inom både sömnad och textiltillverkning, till idag där den inhemska produktionen består av mer högkvalitativa textila produkter och som ser sig som en innovativ bransch med framtidstro och med stort fokus på hållbarhet. Våra medlemmars produktsortiment spänner över ett brett område (hemtextil, möbeltyg, mattor, kläder för mode och sport, arbets- och skyddskläder, sjukvårdstextilier, växthusväv, bilklädsel, rullgardiner, tält med mera). I Sverige har vi företag som stickar, väver, färgar, trycker och slutbehandlar textilier genom olika processer, dock i betydligt mindre omfattning än tidigare. Andra företag har egna produktionsanläggningar eller köper produktion utanför Sverige alternativt köper in textila produkter från länder såväl inom som utanför EU.

Textil- och modeindustrin globalt sett är en mycket resurskrävande och miljöbelastande industri och som bransch i Sverige kan vi vara med och bidra till förändring. Vi var tidiga med att gemensamt arbeta för att fasa ut farliga kemikalier samt minimera vatten- och energiförbrukningen i våra textilprocesser och är idag med i EU-arbetet för en hållbar textilproduktion. Många av våra medlemsföretag är små och medelstora, flera levererar till den offentliga sektorn och genom deras och TEKO:s engagemang i forskningsprojekt och myndigheters referensgrupper m.m. kan vi bidra med erfarenheter i arbetet för att få vår bransch mer hållbar och cirkulär.

Oberoende av typ av textilföretag, så har man möjlighet att på olika sätt bidra till en ökad hållbarhet i värdecykeln. Att redan från början designa för ett långt liv och hur produkten så småningom kan tas om hand, att göra hållbara val av material och processer, nya affärsmodeller med mera är frågor som vi idag arbetar aktivt med och där vi som branschorganisation stöttar våra medlemmar.

1.2 Material, komponenter, produkter

Textila material skapas av fibrer, naturliga eller konstgjorda, som genom olika processer blir garn, tyg, kläder och andra produkter. Olika fibertyper blandas i de textila materialen för att uppnå olika funktionsegenskaper och lång livslängd. Råvaran till fibern kan vara odlad, komma från skogen, vara oljebaserad eller komma från djurriket och det finns även andra råvarukällor. Miljöbelastningen skiljer sig åt mellan fibrerna både vad gäller råvaran och de efterföljande processerna. Dock visar dagens forskning att fibrers art kan ha mindre påverkan på miljön än t ex vilken fabrik som tillverkat den. I dag har vi ingen storskalig spinning av fibrer i Sverige, men vi har företag som väver och stickar, även om de stora kvantiteterna av tyg för kläder, bäddtextilier etc. tillverkas i länder inom eller utanför EU. Detsamma gäller för färgning av garner och tyger. Däremot har vi inte kvar några större konfektionsfabriker och sömnadskompetens är en bristvara. Framställningen av textila produkter är ofta lång och komplex där produktionsanläggningarna för en och samma produkt kan ligga i flera olika länder och världsdelar.

1.3 Handel och internationellt perspektiv

Våra textilföretag verkar på en global marknad där man köper garner, tyger, färger, kemikalier, tillbehör m.m. för vidareförädling alternativt köper färdiga produkter. Dessutom har vissa företag egen produktionsanläggning eller köper produktion. Många av företagen är starkt beroende av den globala marknaden för sin export som ofta är 75 % eller mer. Sammantaget gör detta att vi är en bransch som är i stort behov av globalt harmoniserade lagkrav och regler för att kunna arbeta på ett hållbart och transparent sätt samt för att kunna nå ett cirkulärt system för textil. Vi måste också arbeta landsöverskridande för att skapa möjligheter att återanvända och återvinna uttjänt textil på ett kommersiellt sätt. Idag har flera länder stoppat sin import av secondhand textil, vilket tidigare var en väg för återanvändning av textil från Sverige. EU:s avfallsdirektiv försvårar också hanteringen i nuläget.

2. Möjligheter och utmaningar

2.1 Styrmedel och incitament

TEKO var tillsammans med branschen tidigt engagerade i att uppvakta EU-kommissionen för att verka för en hårdare kemikalielagstiftning för textila produkter. Vi anser att det är viktigt för branschen att lagstiftning sker på EU-nivå och inte på nationell nivå, för att våra företag ska kunna konkurrera under likvärdiga villkor på en global arena.

Den viktigaste miljöparametern för en textil produkt är att ge den ett långt liv samtidigt som den uppfyller sina funktionsegenskaper, eftersom produktionsfasen står för den överlägset största miljöbelastningen, men produktionen ska också ske på ett hållbart sätt. Det är därför viktigt att en produktreglering inte motverkar detta. Den offentliga sektorn har möjlighet att genom ökade inköp av hållbara textilier och genom innovationsupphandlingar bidra till att fler produkter blir tillgängliga på marknaden, men detta måste ske utan detaljstyrning. Nästa aspekt är att kunna återvinna den uttjänta produkten, men idag saknar vi tillräckligt med teknologier för att sortera och återvinna textilier. Här behövs därför en annan typ av producentansvar än de traditionella för att gemensamt hitta lösningar för insamling och på återvinningsproblematiken. Det finns också ett stort behov att se över avfallslagstiftningen, så att textila resurser inte felaktigt klassas som avfall.

När skatter och lagkrav diskuteras måste utgångsprodukten vara att e-handeln regleras likaväl som privatimporten.

2.2 Affärsmodeller och lönsamhet

Att skapa ett så långt liv som möjligt för den textila produkten ger utrymme för olika typer av affärsmodeller såsom klädbibliotek, abonnemang, utbyte av delar på arbetskläder, lagningservice, sömnad för re-design med mera. Ett problem dock är att flera av dessa tjänster är arbetskrävande, vilket skapar lönsamhetsproblem samt att det idag saknas sömnadskompetens p g a att vi inte längre har någon konfektionsindustri. Här kan yrkeshögskolorna spela en viktig roll.

2.3 Teknikutveckling och innovation

Den svenska textilindustrin är idag en bransch som har fokus på högkvalitativa produkter och hållbarhet. Därför engagerar TEKO och många av våra medlemsföretag sig i olika forskningsprojekt som stöder skapandet av ett cirkulärt system för textil och innovativa lösningar. Via Stiftelsen Svensk Textilforskning tillförs medel till utrustning och projekt, men för att överkomma de problemställningar vi står inför finns ett stort behov av fortsatt stöd till forskning och utveckling genom statlig finansiering.

3. Summering

Den svenska textil- och modebranschen har stora möjligheter att bidra till en mer hållbar global textilindustri. Vi kan och vill göra detta genom att aktivt arbeta med de identifierade frågeställningarna, samarbeta med myndigheter och andra aktörer i olika typer av projekt och initiativ, arbeta både bransch- och landsöverskridande, men det kräver att vi som bransch ges förutsättningar att bidra och samtidigt överleva.